

Na věži svatojanského kostela se rozezní zvony. **Vyzvánějí tak hlasitě, že téměř přehluší pláč právě novorozeného chlapečka. „To bude slavný muž, přivítali ho slavným zvoněním,“ prohlásí porodní bába s úsměvem. A má pravdu.**

V malebné krajině českomoravské vrchoviny, v nadmořské výšce 555 metrů, se rozkládá město Polička, vstupní brána do Žďárských vrchů. V roce 1265 ji zakládá král Přemysl Otakar II. (asi 1233–1278) jako součást soustavy měst při obchodní stezce spojující Prahu s moravskými centry. Polička patří v českém království vždy k významným městům a už **Karel IV.** (1316–1378) ho považuje za strategický bod na pomezí Čech a Moravy. Jeho důležitost dokládají i různá privilegia a výsady, stvrzené panovníkem. Město se například těší z práva mílového, várečného nebo hrdelního.

STRÁŽCE PROTI OHNI

Vysoko k nebi se tyčí jedna z největších dominant města, kostel svatého Jakuba, vystavěný v novogotickém stylu v letech 1853–1865. Původní stavbu poničil obrovský požár v roce 1845. Aby se už pohroma nemohla opakovat, je v jeho věži vybudována světnička pro „strážce proti ohni“. A právě v ní, ve výšce 36 metrů, přichází v prosinci 1890 na svět budoucí hudební skladatel a slavný rodák z Poličky, **Bohuslav Martinů** (†1959), syn místního obuvníka a pověžného. Pyšný otec **Ferdinand** si do kalendáře napí-

DĚTSTVÍ BOHUSLAVA MARTINŮ V POLIČCE:

Budilo ho do školy hejno papoušků?

› Za založením města stojí český král Přemysl Otakar II.

› **Vyhlídková věž kostela svatého Jakuba se stane domovem slavného skladatele.**

še: „8. prosince 1890 nám přinesla vrána hošíčka klučáčka, křtěnej byl Bohuslav Jan.“

MÍSTA MOC NEMAJÍ

Život pětičlenné rodiny v malém bytě pověžného není vždy růžový. Její domov se skládá z malé kuchyňky a obytného pokojíčku, který slouží zároveň jako jídelna, obývací pokoj, ložnice a ševcovská dílna. Kvůli nedostatku místa ve světničce stojí truhly a skříně v obedněné

místnosti věžních hodin, brambory, uhlí a dřevo zase skladují v dolní komoře věže. Všude také voní květiny, které otec rád pěstuje, a rozléhá se křik papoušků, dvanácti andulek a dvou korel, přes léto umístěných v klecích na ochozu. Rodina Martinů žije v malé světničce až do Bohuslavových 11. narozenin. Tehdy se všichni přestěhují do budovy spořitelny na náměstí (a místa dnešního městského úřadu).

NOSÍ HO NA ZÁDECH

„Bohuš jako školák byl velmi tělesně velmi slabý. Proto jej tatínek nosil dolů i na věž na zádech,“ vzpomíná skladatelova sestra **Marie Martinů**. Chlapec vyrůstá v milující rodině a prožívá šťastné dětství. Tatínek nezkaží žádnou legraci, maminka je sice vážnější, ale zato ráda a krásně zpívá. „Jenom jedna věc je jistá, a to je moje odloučenost, detachment z pobytu v mládí na věži a ovšem to asi právě odpovídalo mé povaze, mému temperamentu a asi celému metabolismu i psychickému,“ prohlásí později sám skladatel. Do světa lidových písní, říkadel a pohá-

Návštěva s milým doprovodem

Narodit se a vyrůstat ve věži, to se každému nepoštěstí. Město Polička proto každoročně pořádá na věži kostela svatého Jakuba takzvané **oživené prohlídky**, kdy návštěvníky provázejí po skladatelově rodné světničce **kostýmované postavy včetně Bohuslava Martinů**

s houslíčkami. „Světnička byla oproti běžnému provozu více zabydlená,

a návštěvník tak bude mít pocit, jako kdyby tu jen před malou chvílí dobrosděný tatínek Ferdinand opravoval boty, přišla maminka Karolina škrabila tvrdé košilové manžety a sestra Mařenka nechala rozešité šaty,“ dodává muzikoložka poličského muzea **Lucie Jirglová.**

► **Martinů procestuje kus světa. Na rodnou Poličku ale nikdy nezapomene.**

dek ho každý den zavádí matka a otčiví tovaryš. A jakmile začne chodit do školy, oblíbí si hru na housle. Učitelem se mu stane **Josef Černovský**, v té době snad nejvšestrannější poličský hudebník. Všimne si, že chlapec má výjimečné nadání pro improvizaci. „Zaznamenávej si melodie a tóny, které tě napadnou,“ vybízí ho. Bohuslav uposlechne. Žádná z jeho zaznamenaných dětských skladbiček se ale nedochová. První doložitelná skladba, smyčcový kvartet *Tři jezdcí*, se zrodí

před rokem 1906. Tehdy už Martinů patří mezi nejlepší houslisty v Poličce.

NENAPRAVITELNÁ NEDBALOST

„Máme před sebou mladíka nadšeného a nadějného. Nic jiného není potřeba, než aby se chudého toho mladíka ujal některý obětavý mecenáš nebo jiná korporace, aby dostal se mohl do konservatoře. Troufám si tvrdit, že by mohl jednou dělati svému mecenáši i Poličce čest. Kdo můžeš, pomozíš!“ vyzývají místní noviny s názvem *Jitřenka* po večírku v Měšťanské besedě v červenci 1906. S přispěním svých příznivců pak Bohuslav skutečně nastoupí na pražskou konzervatoř. Studijní úspěch ale nepřijde. Mladík totiž raději tráví čas návštěvou divadel, operou a četbou než povinným cvičením. Nakonec je roku 1910 vyloučen pro „nenapravitelnou nedbalost“.

DO MĚSTA SE UŽ NEVRÁTÍ

Praha Bohuslava Martinů dočista oslnila. Tolik kulturních možností! Neopustí ji proto,

i když v ní žije prakticky v bídě. A nevzdá se ani hudby, jako samouk dále hraje i skládá. Do Poličky zajíždí pravidelně na prázdniny a občas tu i vystoupí na koncertě. Až první světová válka ho k rodnému městu připoutá trvaleji. Dalším osudným městem se mu stane Paříž. Právě v ní proniká do studia tady kompozice, právě tady pozná svou budoucí manželku **Charlotte Quennehenovou**. Po vypuknutí druhé světové války vycestuje do Spojených států amerických a již jako významný komponista se usadí v New Yorku. S hrůzou sleduje vykonstruované procesy v Československu v 50. letech a učiní těžké rozhodnutí: „Domů se už nevrátím.“ Pobývá v USA, kde získá americké občanství, a také stále častěji ve Francii, Itálii a Švýcarsku. A ve švýcarské nemocnici v Liestalu (jižně od Basileje) v srpnu 1959 také umírá. Pochován je v blízkém Schönenbergu. Až o 20 let později jsou jeho ostatky exhumovány a převezeny do rodné Poličky, do rodinného hrobu na pouhý dohled od věže, v níž se narodil.

Karolína Němcová

► **Už v dětství si Bohuslav oblíbí hru na housle a skládání hudby.**

► **Centrum města tvoří Palackého náměstí. Nachází se na něm třeba budova radnice nebo morový sloup.**

Svěří jí město

Píše se rok 1307 a český král **Rudolf I. Habsburský** (asi 1281 – 1307) svěří správu města a z ní plynoucí důchody své manželce **Elišce Rejčce** (1288 – 1335). Z Poličky se tak stává **královské věnné město**. Jejich počet se postupně rozrůstá **až na konečných devět** [Dvůr Králové nad Labem, Hradec

Králové, Jaroměř, Mělník, Nový Bydžov, Polička, Trutnov a Vysoké Mýto] a toto označení jím vydrží až **do zániku rakousko-uherské monarchie v roce 1918**, byť v posledních desetiletích jsou povinnosti měst k jejich královnám spíše **už jen formální**.

Zveme Vás do Poličky města Bohuslava Martinů

Dvůr Králové nad Labem • Hradec Králové • Chrudim • Jaroměř
Mělník • Nový Bydžov • Polička • Trutnov • Vysoké Mýto

Navštivte rodnou světničku slavného skladatele ve věži kostela sv. Jakuba. Projděte se okolo středověkých hradeb, nejzachovalejších ve střední Evropě. Obdivujte barokní skvosty na Palackého náměstí.

Více na www.policka.org
www.vennamesta.cz